

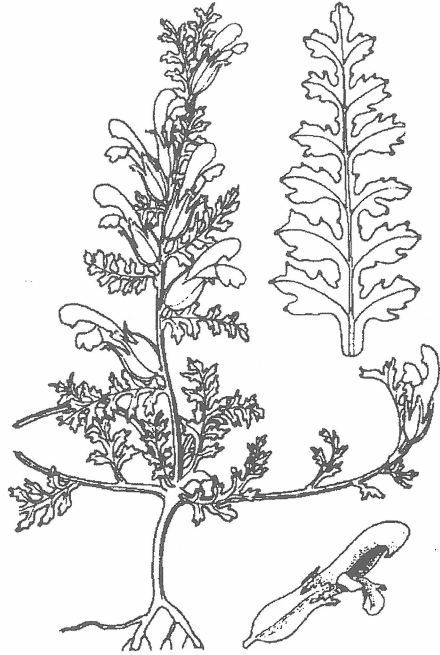
jsem sice na lokalitě napočítal jedinců pouze 6, ale věřím, že to neznamená, že by zdejší populace vstavačů vymírala. Velké rozdíly v počtech kvetoucích exemplářů mezi jednotlivými roky jsou totiž u orchidejí známým jevem, který může ovlivňovat celá řada faktorů. Záleží např. na tom, do jaké míry byl pro rostliny příznivý minulý rok. Byli "špatný", dokázal dostatek zásobních látek nutných pro kvetení nashromáždit jen malý počet jedinců. Dalším faktorem jsou také velké meziroční rozdíly v množství vyprodukovaných semen - s určitým odstupem pak samozřejmě v každém roce dospívá jiný počet rostlin. V případě pastvin u Pramenů však z menšího počtu nalezených vstavačů podezřívám i pasoucí se dobytek (přestože naše orchideje údajně zvířatům nechutnají). Nebýt však pravidelné pastvy, je velmi pravděpodobné, že by tato lokalita již dávno zanikla, a dnes bychom zde našli jen šípky a hlohy, nebo jen bolševníky.
Foto: autor

A. Masopustová

Chráněné druhy na botanicky zajímavých lokalitych z okolí Čisté

Okolí Čisté se nachází v severní části Slavkovského lesa a v šedesátých letech bylo součástí bývalého vojenského prostoru Prameny. Zde popisované území zaujímá oblast mezi Podstráním, Krásnem, Novou Vsí a Čistěckým lesem. Hlavní vodotečí je Lobežský potok a Dlouhá stoka, přičemž jakousi rozvodnici zde tvoří sílnice z Čisté do Pramenů. V území se dnes již nenachází žádná obec, dříve zde bývala dvě sídla: Čistá (Litrbachy) a Chalupy.

V území převažují kulturní louky, dříve využívané intenzivně jako pole, dnes již pouze sečené, případně pasené hovězím dobyt看em. Přesto zde lze nalézt několik

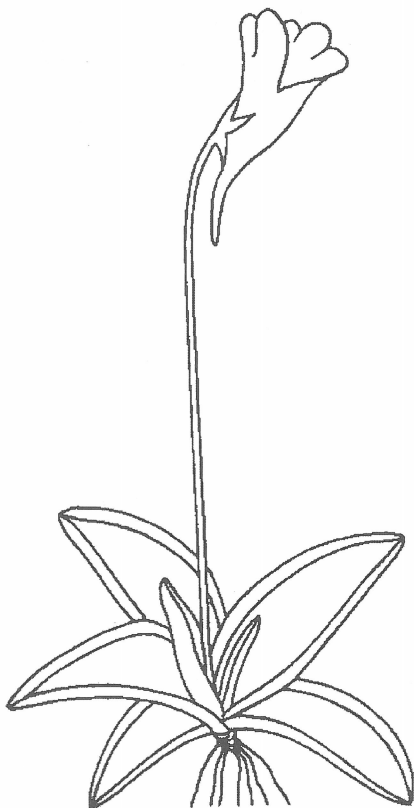
Vřesice lesní.

lokality s velmi pestrým druhovým složením a s vysokým zastoupením chráněných druhů rostlin. Jedná se především o mokřadní louky, většinou mírně zrašelinělé, prameniště a vodní plochy. Tyto lokality jsou často stejně hodnotné jako např. NPP Upolínová louka pod Křížky nebo PR Mokřady pod Vlčkem. Proto bych na ně chtěla tímto článkem upozornit, aby jim mohla být v následujících letech věnována větší pozornost.

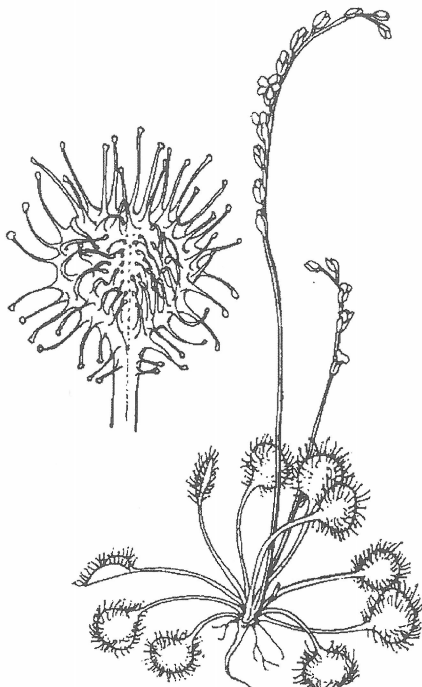
Jednou z nejvýznamnějších lokalit v tomto území je bezesporu krásenské rašeliníště "V borkách". Jedná se o těžené vrchoviště (od roku 2001 se již netěží) se zachovalými (bohužel velmi malými) fragmenty vrchovištních společenstev. Z chráněných druhů rostlin zde roste kyhanka sivolistá, rosnatka okrouhlostá, suchopýr pochvatý, šicha černá, klikva bahenní a borovice blatka. V odvodňovacích příkopech se

vzácně vyskytuje zblochan zoubkatý. Na okrajových degradovaných rašelinných loukách lze nalézt i arniku chlumní. Na rašelinné louce 100 m západně od vrchoviště se nalézají nejbohatší lokalita vrby plazivé.

Podél Komářského potoka (někdy též nazývaného Čistý) se nalézají podmáčené louky, mírně rašelinné, na kterých jsem našla opět arniku chlumní a všivec ladní. 500 m jihozápadně od Komářského vrchu (791 m) se nalézají rašelinná louka s klikvou bahenní, suchopýrem pochvatým a zábělníkem bahenním. Za zmínku stojí i samotná zaniklá obec Čistá, na jejímž území rostou dva mohutné exempláře, včelaři velmi oblíbené, vrby lýkocové. Ty tu byly nejpravděpodobněji uměle vysazeny a dnes

Tučnice obecná.

Rosnatka okrouhlostá.

jsou již poněkud přestárlé. Nepůvodní je zde i populace všedobru horního. Původním druhem je na suchých loukách rostoucí hrachor horský. Severně od obce jsou výsypky hlušiny ze zdejších uranových dolů, kde hojně roste hruštička menší a vzácněji hruštička jednostranná, které však nepatří mezi chráněné druhy.

Severozápadně od obce, pod silnicí z Čisté na Podstrání se nachází kaskáda rybníků, které se svým okolím patří také mezi botanicky poměrně zajímavé lokality. Z chráněných druhů zde roste zábělník bahenní, bahnička bradavkatá pravá, rozrazil štitkovitý a ptačinec dlouholistý. Na suchých stanovištích můžeme nalézt arniku chlumní, kociánek dvoudomý a hrachor horský. V nejspodnějším rybníku směrem k Podstrání je silná populace bublinatky jižní, která je hojně zastoupena i v rašelinné tůňce 50 m východně od tohoto rybníka, kde roste také rosnatka okrouhlostá a klikva bahenní. Oba tyto naposled jmenované druhy rostou také v

silné populaci na rašelinné louce 100 m severovýchodně od spodního rybníka. Tato loučka je silně ohrožena odvodněním a začínají převažovat suchomilnější druhy. Další velmi zajímavou lokalitou jsou podmáčené a rašelinné louky v oblasti zaniklé osady Chalupy. Zde se hojně vyskytuje upolín nejvyšší a prstnatec májový. Dále zde můžeme najít arniku chlumní, všivec ladní, rosnatku okrouhlostou a tučnici obecnou, vachtu trojlistou, řebříček bertrám, zábělník bahenní, suchopýr pochvatý, klikvu bahenní, vrbu rozmarýnolistou, hadí mord nízký, jetel kaštanový a ptačinec dlouholistý. Většinu z těchto druhů lze nalézt i na okolních podmáčených loukách v okolí silnice z Čisté na Prameny.

Ve smrkových lesích jihozápadně od bývalé osady Chalupy se vyskytují odvodněné rašelinné louky s mladou výsadbou smrku. Ve vlhčích partiích těchto degradovaných luk můžeme vidět rosnatku okrouhlostou a tučnici obecnou. Stejně degradované rašelinné louky jsou i podél Lobežského potoka 1,8 km jižně od Vranova, kde kromě jmenované rosnatky roste hojně všivec ladní, klikva bahenní, suchopýr pochvatý, zábělník bahenní, ostřice plavá a v odvodňovacím příkopu zdrojovka potoční. Tato lokalita je druhově velmi zajímavá a pokud nedojde k odstranění smrkové výsadby a zvýšení hladiny podzemní vody, mohlo by dojít k jejímu zániku.

Bezesporně zajímavou lokalitou jsou "Vrbíčky u bunkru" 100 m východně od křižovatky Čistá - Nová Ves - Prameny. V rýžkách tu hojně roste tučnice obecná, všivec ladní a arnika chlumní. V severní části se nachází rašelinná louka se suchopýrem pochvatým, řebříčkem bertrámem, klikvou bahenní, vrbou rozmarýnolistou, upolínem nejvyšším a rozrazilem štítkovitým.

Směrem ke Dlouhé stoce se nachází porosty smrku s podmáčenými loukami a porosty vrby a olšů, v kterých se také skrývá řada chráněných rostlin. Jsou to upolín nejvyšší, prstnatec májový, vachtu trojlistá, řebříček bertrám, zábělník bahenní, suchopýr, pochvatý, klikva bahenní, všivec

ladní, arnika chlumní a hrachor horský. Stejněho charakteru jsou i porosty pod silnicí Čistá - Nová Ves, kde jsem kromě uvedených druhů nalezla i prstnatec fuchsův. Poslední lokalitou je smrkobřezový lesík 1,1 km jihovýchodně od Čisté s rašelinnými loukami, na kterých roste suchopýr pochvatý, arnika chlumní a hrachor horský, všivec ladní, vachtu trojlistá a v odvodňovacích příkopech zblochan zoubkatý. V porostu břízy jsem nalezla i jeden exemplář vrby plazivé. Ta však s největší pravděpodobností v nejbližší době zahyne.

O zajímavé lokalitě u Nebeského rybníka bych se chtěla zmínit na jiném místě, a tak nebudu psát o chráněných rostlinách rostoucích na této rašelinné louce.

Téměř na všech mokřadních biotopech je přítomen blatouch bahenní poléhavý, vrbovka bahenní a kozlík dvoudomý, které také patří mezi chráněné druhy rostlin.

V okolí Čisté se tedy nachází velké množství zajímavých lokalit, a to na poměrně malém území, na kterých se vyskytuje i více než deset chráněných druhů rostlin. Oblast je neprávem opomíjena. Dlouhou dobu se zde díky vyhlášenému vojenskému prostoru nehosподаřilo. Po té se zde začalo, stejně jako v jiných oblastech, uplatňovat intenzivní zemědělství a jen náhodou nedošlo k zániku těchto vzácných lokalit. Řada z nich byla však alespoň částečně odvodněna. Příroda si však sama pomohla, a některé odvodňovací příkopy byly zaneseny. Tím se na nich zvedla hladina podzemní vody a vytvořily se tak vhodné biotopy pro řadu chráněných druhů. Mnohé lokality zůstávají ale ohroženy neustálým odvodňováním, případně převodem na smrkové monokultury. Na většině lokalit dochází k ústupu chráněných rostlin díky absenci obhospodařování a chráněné druhy jsou nahrazovány druhy konkurenčně silnějšími. Tímto příspěvkem bych chtěla upozornit na místa, která by si zasloužila určitou péči, stejně jako Upolínová louka nebo Prameniště Teplé.